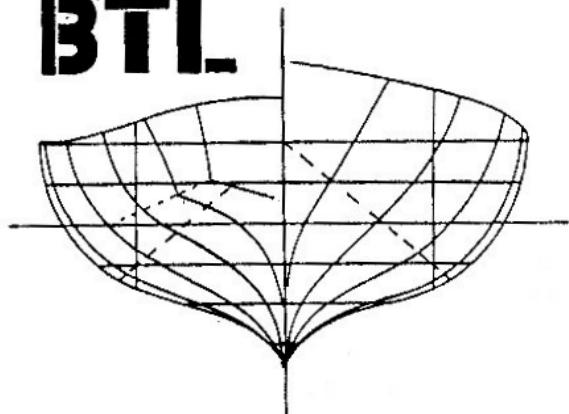

BTL

Bornholms Træbådelaug

Nyhedsbrev nr. 2

2008

En flig af en stille fjord spejler nattehimlen, silhuetter af dansende par, spillemænd og en storbåds mast. Det er Vinden Drar.

Foto Astrid Olhagen.

”**VINDEN DRAR**” er de første ord i i ålansk folke vise, som fortsætter ”skeppet far, bort til fjärran land”.

I 1985 samledes ca. 80 nordiske allmøgebådsejlere i den ålandske skærgård for at holde et ”flydende seminar”. Arrangementet blev kaldt Vinden Drar.

En dejlig uge i juli måned drog 30 åbne både ad den middelalderlige transportrute fra Mariehamn til Köcker og videre til Brändö og Kumlinge. Programmet var ambitiøst, sejlruternes historie blev præsenteret, friluftsliv i Norden blev diskuteret og ligeledes de åbne både med paralleller til vikingetiden og polynesierne. I hver havn byggedes en grønlandskajak og ihærdige musikere spillede op til dans. Sidste aften, på Abras ladugårdskulla i Brörkö rejste Atle Tellnes sig og indbød alle tilstedeværende til et nyt Vinden Drar i Norge.

Da fødtes en institution. Vinden Drar har ikke været på Island, men i alle andre nordiske lande flere gange og også på Færøerne. Er tiden ikke inde til et Vinden Drar på Bornholm (2009) - arrangeret af Bornholms Træbådelaug?

Husk at reservere uge 28 6-12/7 hvis du vil med til Matvik i Blekinge.
Nærmere følger.

Bustur til Karlshamn, Karlskrona og Saxemare i samarbejde med Bornholms Museum og Orlovsmuseet.

Program:

24. maj	06.45	Rønne – Ystad
	11.00	Karlshamn, Museet/Karlshamn Båtlag/frokost
	12.30	Afgang til Örlogsstaden Karlskrona
	13.30	Rundvisning på det historiske værftsområde
	16.00	Stortorget, Karl XI s Karlskrona
	17.30	Fri disp. Overnatning på Hotell Aston
25. maj	09.00	Morgenmad på hotellet
	10.00	Marinmuseet, slup- og barkasskjulet/frokost
	14.00	Afgang til Saxemare Båtværv
	16.00	Hjemturen starter
	19.00	Afgang Ystad
	20.15	Ankomst Rønne

Pris: Rejse, overnatning i dobbeltværelse, morgenmad på hotel, aftensmad på hjemtur: **Kr. 950,-. (Tilmelding senest 1/5 hos Poul, 29935695)**

Konference om dansk Kystkultur.

D. 24. januar deltog undertegnede i ovenstående konference arrangeret af: Europas Maritime udviklingscenter (EMUC), Sammenslutningen af Mindre Erhvervsfartøjer, Træskibssammenslutningen og Skibsbevaringsfonden.

Formålet var at samle interessen om en fælles forening tilsvarende "Kysten" i Norge, for alle med interesse i dansk kystkultur. Efter min mening var målfeltet for bredt, der var deltagere og indlæg fra bl. a. Danske Havne og Dansk Sejlunion. Altså mange modstridende interesser.

Vi afventer en opfølgning af konferencen.

Seminar om kompetencecentre i Danmark.

D. 5. marts havde Mads, Raffaello og undertegnede fornøjelsen at deltage i ovenstående arrangement.

Der er en forståelig nervøsitet blandt træbådsentusiaster i Danmark over udviklingen i, eller rettere afviklingen af den danske fiskerflåde og dermed vore værfter og træbådsspecialister, bådebyggerne med den gamle traditionelle uddannelse.

Om 10 år er det måske slut med at få renoveret sin båd i Danmark, hvis ikke der sikres et par værfter med en kontinuerlig uddannelse af fagfolk.

Så er der Generalforsamling på værftet i Rønne d. 9/4 kl. 19.00:

Dagsorden:

1. Formandens beretning
2. Aflæggelse af det reviderede regnskab.
3. Fastsættelse af kontingent. Forslag 750/300 kr.
4. Indkomne forslag.(Formanden i hænde senest 1/4)
5. Valg til bestyrelsen, Mette og Jens er på valg,
6. Valg af 2 suppleanter til bestyrelsen
7. Valg af 1 revisor og 1 revisorsuppleant
8. Eventuelt

Kontingent 2008

Hvis nogen skulle undre sig over vedlagte indbetalingskort, så er det til indbetaling af kontingent for 2008.

200,- for det ordinære medlemskab, hvor man er velkommen når som helst.

700,- for det udvidede, med maskinadgang og alm. elforbrug.

-----Beløbet bedes indbetalt senest d. 1. maj! -----

I næste nyhedsbrev vedlægges en medlemsliste, så det vil være fint, såfremt det er muligt at overholde betalingsfristen.

Poul

Kalender:

Onsdag d. 9. april kl. 19: Generalforsamling på værftet i Rønne.
(Lettere traktement)

Søndag d. 13. april kl. 10: Forårsklargøring i Rønne (maling m.m.)
(Medbring madpakke. Øl og dram haves)

Weekenden 24.-25. maj: Bustur i samarb. med Bornholms Museum
til Karlshamn, Karlskrona og Saxemare Værft.

Uge 28, 6. juli – 12. juli: Vinden Drar, Matvik ved Karlshamn.

Snart kan vi gå til Sverige! (Pol.)

Bornholm har en masse spændende bådtyper, fyldt med håndværk knyttet til havet, som nu er ved at forsvinde.

Mikkels Interview i "Med Rundt":

Kontingent 2008:

200,- / ordinært medlemskab,

Hvor man er velkommen når som helst.

700,- / det udvidede, med maskinadgang og alm. elforbrug.

***Husk klubaften onsdag
og klubformiddag søndag.
Både i Allinge og Rønne***

Bestyrelsen:

Formand:	Poul Forum Sørensen, Grønnegade 3, Rønne	56950735	29935695
Næstformand:	Jens Erik Jensen, Søndergade 31, Allinge	56445018	
Sekretær:	Mette Bing, Krummeledvej 12, Hasle	56966736	
Kasserer:	Erling Vagn Andersen, St. Torv 6A, Rønne	56952723	
Medlem:	John Hansen, Rønnevej 53, Åkirkeby	56976082	
Suppleant:	Mikkel Christensen, Storegade 30, Svaneke	56483069	
Suppleant:	Horst Leider, Bedegadevej 42B, Allinge	56966636	
Revisor:	Ole Nielsen, Søndergade 16, Allinge	21731285	
Suppleant:	Lars Kølle		

Et stykke svenskrødt håndværktøj

Morakniven med det røde skaft er kendt over store dele af verden. Den første blev smedet i 1891 i den svenske by Mora, og der fremstilles den stadig.

Søfolk har brugt den. Det samme har bygningshåndværkere og snedkere, og tagdækkere har svært ved at undvære den. Oppe i Dalarna har amatører og professionelle skåret masser af de populære dalarheste og andre træfigurer med den, og det var sikkert også en Morakniv Emil fra Lönneberg snittede med, når han havde påkaldt sig sin fars vrede og låste sig inde i snedkerhytten.

Den skarpe kniv med det falurøde birkeskaft fra byen Mora i Dalarna er lige så helsvensk som røde træhuse, Volvo'er og blåbærssuppe, og selv om det efterhånden er 116 år siden, at den første Morakniv blev smedet, har den stadig tilhængere verden over.

»Det nordiske marked er ganske vist gået lidt tilbage i de senere år, men til gengæld er den blevet meget populær i Rusland og de andre tidligere østbloklønde, fortæller Carin Nises som er administrerende direktør for Mora of Sweden.

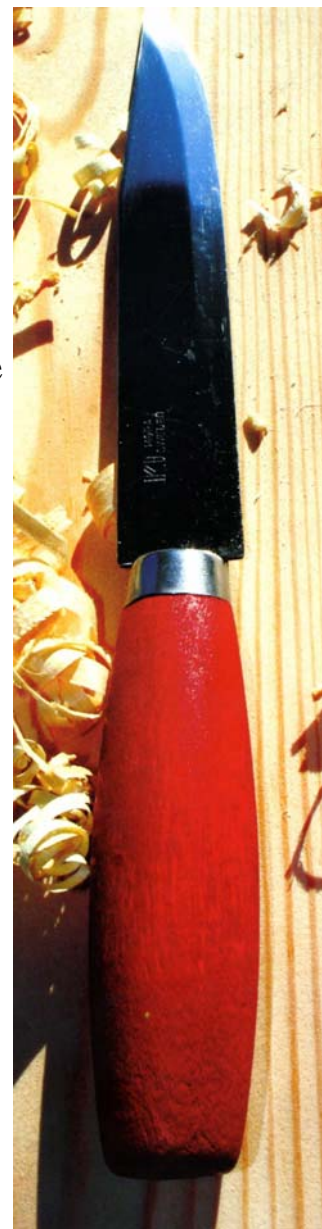
En billig kniv

Der var allerede en lang tradition for at smede gode knive i Mora-området, da Frost Erik Ersson i 1891 fremstillede den første af dem, der skulle blive den traditionelle Morakniv — en enkel, billig og særdeles robust arbejdskniv med skaft af birke- træ. Dengang var skaftet dog ikke rødt. Det blev det først et stykke ind i 1900-tallet. Knivene fra Frost fandt god afsætning, og da designet ikke var patenteret, gik andre smede på egnen også i gang med at producere brugsknive, som til forveksling lignede dem fra Frost. En af de nye var Krång Johan Eriksson, som havde arbejdet for Frost, men i 1912 besluttede at starte for sig selv. Hans firma, K.J. Eriksson AB, blev efterhånden, ved siden af Frost, en toneangivende producent.

I dag er K.J. Eriksson og Frost sammen med andre mindre knivproducenter forenede i firmaet Mora of Sweden, som fremstiller et væld af forskellige knivtyper.

Et alsidigt værktøj

Selvom der er kommet mange nye materialer til, og man i dag kan fremstille knive med ergonomisk korrekte håndtag og sikkerhedsdetaljer, som nedsætter risikoen for at skære sig på knivsæggen, sværger talrige brugere stadig til den oprindelige Morakniv. Mange, fordi kniven simpelthen har været en tradition i hjemmet. Far havde en Morakniv, bedstefar også, så sådan en måtte man selvfølgelig også selv have, når man blev stor nok til at håndtere et skærende redskab.

Med Morakniven kunne man afkviste et træ og afbarke grene til stave og flitsbuer, rense fisk, snitte modelskibe, hakke hul på søens is, korte tovværk af, ledninger såmænd også, hvis man ikke var alt for pyldret med, hvad kniven blev udsat for.

En ny Morakniv er intet mindre end afsindigt skarp, og det bliver den ved med at være temmelig længe, hvis man kun bruger den til sit formål, hvilket vil sige til at skære i træ og andre bløde materialer. Når den en skønne dag går hen og bliver sløv, er den nem at hvæsse på en slibesten og får hurtigt sin oprindelige skarphed tilbage.

Ikke rustfri

Forklaringen er, at bladet er smedet af såkaldt kulstål, som er en relativt blød stållegering, som dog gennemgår en hærkning i fremstillingsprocessen.

Ulempen ved dette stål er, at det ikke er rustfrit. Det betyder dog ikke, at kniven bliver ræverød ved mindste kontakt med vand, men bladet løber med tiden an, bliver mat og kan få sorte aftegninger. Det kan modvirkes ved at tørre bladet af, når kniven har været våd, og måske give det et par dråber olie.

En lignende kniv med naturfarvet skaft, som fra fabrikkens side kaldes en sløjdkniv, er fremstillet af såkaldt laminatstål. Her består bladet inderst af hærdet kulstål, som er hårdere end på den traditionelle Morakniv, og uden på det er lagt en blødere og mere sej stållegering. Laminatstålet holder sig skarpt længe, og kniven er ligesom den rødskafte Morakniv nem at hvæsse.

Fire størrelser

Den traditionelle Morakniv leveres i en skede, som i mange årtier blev fremstillet af et ikke særligt solidt presset pap-materiale. Siden engang i 1970'erne er skeden blevet lavet af plastic, som holder betydeligt bedre, og både kan tåle at komme en tur i skoven på en regnvejrsdag og en tur på vandet i en lille båd.

Morakniven fås i fire forskellige størrelser med knivblade på henholdsvis 7,50, 10, 11 og 15 centimeter. Til all-round brug er knivene medio eller 11 centimeters blad klart at foretrække. Den lille kniv er dog fremragende til mange slags hobbyarbejder og finere træskærerarbejde, mens den store er god at have ved hånden, hvis man beskæftiger sig med snedkeri eller lignende.

En væsentlig kvalitet ved Morakniven har igennem alle årene været, at den var temmelig billig. Allerede tidligt fandt Frost ud af at serieproducere knivene, men indtil for relativt få år siden var skæftning og hvæsning dog stadig håndarbejde.

I dag foregår alt arbejdet maskinelt på fabrikken i Mora, og birkeskæfterne bliver leveret fra en trævarefabrik i Småland.

Herhjemme kan Moraknive blandt andet købes hos Naturgalleriet i Holte (www.naturgalleriet.dk) og hos en del leverandører af værktøj til sløjdundervisning. Priserne ligger mellem Ca. 40 og 80 kr., afhængigt af knivens størrelse. Af Per Hjorth